

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oserii garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancați nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

Nr. 114.

Martți, Mercuri 27 Maiu (8 Iunie).

1887.

Brașovū, 26 Maiu 1887.

În adunarea de Duminecă a alegătorilor partidei populare sâsesci din Brașovū și comitatū, ținută aici în casa de dare la semnū, s'a ventilatū idea, că ore bine și consultū este ca și în viitorū deputații sași din acestū comitatū să facă parte din partida opozițiunei moderate maghiare?

Adunarea, nepregătită pentru o asemenea discuțiune principiară și sub impresiunea vorbirilor ținute, carī au voitū să-i dea mai multū unū caracterū personalū, a confirmatū atitudinea deputaților sași de aici, cerēndū ca ei să facă parte și în viitorū din clubulū Apponyistilorū. N'avemū nevoie să ne exprimămū decât bună, practică și politică a fostū această confirmare. Deocamdată ne mărginimū a aduce la cunoștința cetitorilorū noștri părerile, ce se exprimă într'unū articulu alū diarului „Sieb. d. Tageblatt“ din Sibiu cu privire la sentimentele și ideile, de carī suntū conduse diferitele partide maghiare în raporturile lorū cu naționalitățile.

Înainte de tôte numita fôia citēază unele aserțiuni ale contelui Apponyi. A ținutū adecă într'o adunare electorală șefulū opozițiunei moderate, că elū și cu partida sa venindū la putere vorū garanta egalitatea de dreptū, libertatea cetățenescă, individuală și a conștiinței. Aceste promisiuni au fostū luate de foile tiszaiste dreptū semne, că opozițiunea ar fi dispusă să pacteze cu naționalitățile. „Pester Lloyd“ a și provocatū pe Apponyi să desaprobe „alianța“ cu naționalitățile, să dovedescă că în adevēru luptă pentru ideea de statū maghiară, precum a doveditū partida independentă, isgonindū din sinulū ei pe unulū din fruntașii partidei, care a voitū să construescă din ruinele ideei de statū maghiară unū podū între această partidă și între naționalitățile.

„Pester Lloyd“ încheiă apelândū din nou la opoziția să se grupeze împrejurulū ideei de statū maghiară și să evite ori ce legătură cu naționalitățile, căci orice pactū cu aceștia ar fi cu atâtū mai condamnabilū, cu câtū atunci ar începe propaganda centrifugală, dușmană patriei și nutrită din afară să-și ridice ērași capulū.

În adevēru, că foile opozițiunei moderate apponyiste „Pesti Naplo“ și „Budapester Tagblatt“, să și grăbiră a declara, că partida lorū niciodată nu va pacta cu vre-o partidă naționalistă, ca partidă.

Situațiunea se clarifică — ținē „Sieb. d. Tageblatt“ — partida guvernamentală nu vrea să pacteze cu naționalitățile, opozițiunea moderată se lapedă ca draculū de tāmăia de așa ceva, ēr partida independentă a doveditū, că nu se gândesce la unū asemenea lucru, prin desaprobaria demonstrativă a lui Mocsary.

De aici naționalitățile — adauge „Sieb. d. Tagebl.“ — aflându-se tocmai în ajunulū alegerilor, potū să tragă concluziunea necesară: tôte partidele dietale maghiare stau în cestiunea naționalităților pe același tērēmū, adecă totala negațiune a naționalităților nemaghiare din Ungaria; tôte suntū de părerea, că singurū rassa maghiară are dreptulū a imprima acestui statū caracterulū său și că naționalitățile n'au s'astepte nimicū pentru pretențiunile lorū naționale.

Mărturisirea această, ce trebuie să ni-o facemū — continuă „S. d. Tgbl.“ — este în adevēru cumplită... ea nu însemnēază pentru politica statului nicī mai multū, nicī mai puținū decâtū înstrăinarea totală a măiorității cetățenilorū de către statū, carī în cele din urmă totū ei suntū temelia statului. *O conlucrare în viața publică de statū le este cu neputință naționalităților pe câtū timpū ele suntū tractate prin legi și contra legilorū așa ca în ziua de azi.*

După aceste idei, ce le emite fôia națională sâsescă din Sibiu, nu credemū că va fi tocmai

încântată de dorința ce au manifestat' o alegătorii sași de aici, că deputații lorū să se alătore și în viitorū la opozițiunea apponyistă.

„Sieb. d. Tageblatt“ e convinsū că naționalitățile nu mai potū conlucra ađi în viața publică de statū cu partidele maghiare. Altă convingere are însă fostulū deputatū Adolf Zay. Dēnsulū, celū din nou candidatū, își promite așa de multū dela „agera“ sa dialectică, încātū speră că mână 'n mână cu d- Apponyi va putē mai ușorū asigura existența națională a Sașilorū. Nu'lū conturbă nicī declararea lui Apponyi, care a ținū că dela elū și dela partida lui să nu s'astepte nimenea la mēsurī excepționale în contra curențelorū pornite asupra confesiunilorū.

Facă conlocuitorii Sași cum vorū crede ei mai bine. Dēr noi să n'vēmū și din aceste, că pentru națiunea română nu este scăpare decâtū numai în gruparea tuturorū Românilorū sub stēgulū partidei naționale române.

Conferința alegătorilor români

de partida națională română din cerculū electoralū Deva, ținută la 4 Iunie 1887.

Vocea convocatorilorū nu a sunatū în pustia. Deja la 11 ore s'au înfățișatū aproape 200 alegători, mai cu semă țeranii își așteptau cu multă pietate, ca să li se spună, după atâtea vorbe amăgitoare și mincinoșe, și căteva cuvinte, carī să aflu locū în inima lorū.

Dovadă această, că țeranulū românū ține, cu inimă curată la aleșii săi și ascultă cu plăcere ce-i spunū ei, carī îi suntū mai aproape.

Sosindū reprezentantulū poliției, președintele clubului electoralū d-lū Ioanū Papiu, într'o vorbire frumoasă a arătatū scopulū conferinței, a spusū, cum a decursū conferința din Sibiu, a spusū care este înțelesulū hotăriri luate de către reprezentanții cercurilorū electorale, — a explicatū starea actuală și în specialū curioasă dispozițiune legislativă, că într'unū statū suntū douē legi electorale, a mai amintitū, cum se practică executarea legilorū și în fine cum cu tôte aceste Români își implinescū datoriile lorū față cu tronulū și țera și totuși adversarii cutēză a-le face imputări și a dice, că Români nu arū fi patrioiți așa de buni, ca Maghiarii, pentru că nu împărtășescū ideile și tendințele celorū ce ocărmuescū țera. —

După acestea salutândū pe cei intruniți, președintele declară ședința deschisă și invită pe D-lū Franciscū Hossu Longinū, ca pe unulū, care încă a participatū la conferința din Sibiu, ca să desfășure motivele conlucului luatū. —

D-lū Franciscū Hossu Longinū pășindū înainte, într'o vorbire lungă, ținută într'unū limbagiu popularū, a ținū cam aceste:

Frați Români! Cinstiți alegători! Ați înțelesū din cuvintele prea stimatului nostru președinte, că trimișii alegătorilorū români, în conferința electorală, ținută estū anū la Sibiu, cu unanimitate au hotărītū, întocmai ca la 1881 și 1884, să nu dămū votū nimēnui și peste totū ca noi Români, carī ne ținemū de partida națională română: să nu ne amestecămū de locū în luptele electorale.

Mē veți întreba, pentru ce fruntașii Românilorū au hotărītū și astădată, ca Români să nu alegă deputați pentru dieta din Budapesta? și ore nu ar fi fostū mai bine să alegemū și noi cei din Ardealū omeni de ai noștri, carī să ne cunoșcă durerile, să simțā ceea ce simțimū noi și carī să aibā curagiulū a spune în dietă înaintea lumei, carī suntū plāngerile Românilorū?

La aceste întrebări, grele și ușore totodată, s'a răspunsū totdeuna de câte ori s'au pusū ele și cei ce au pusū întrebările aceste, au ținū răspunsulū și mai cu semă pentru ce s'a răspunsū așa precum s'a răspunsū, s'au convinsū că altū răspunsū nu a fostū și nu este cu putință a se da.

Etā dēră, că decât D-Vostră voiți să aflați și din rostulū meu, pentru ce au hotărītū trimișii alegătorilorū români și de astădată, ca noi să nu alegemū, nicī să ne amestecămū în luptele electorale, — atunci nu veți afla nimicū nou, căci causele suntū totū acele, carī au fostū și până aci, prin urmare nicī hotărirea nu a pututū fi alta, decâtū ceea ce a fostū în cele douē rânduri.

Cu tôte aceste, potē că se vorū fi aflândū între D-Vostră și de aceea, carī nu cunoscū pe deplinū, pentru ce anume este mai bine și mai înțeleptū, ca Români să se abținā dela votū, de aceea la invitarea D-Vostre, imi ținū de datoriă, ca fostū delegatū, a vē spune, cum pricepū eu motivele, ce s'au luatū și ce m'au îndemnatū și pe mine, ca cu inima curată să primescū și eu de alū meu aceea hotărire. —

Fraților! Ca să vē potā spune cu amēnuntulū motivele hotăriri noastre ar trebui, să vē fiā altulū oratorulū și să-lū ascultați, nu ore, ci zile întregi și totū ar avē ce se vē spunā. Nu așteptați decī dela mine de câtū numai ceea ce vē potū spune pe scurtū, sēmburele conlucului.

Fraților! Când 150—160 de fruntași români din tôte părțile țerii, cu inima palpitândă, cu jertfe și fără să le pese, decât cei puternici se supērā ori nu; când lamura neamului nostru, preoți, advocați, proprietari, comercianți, meseriași și alți aleși ai poporului nostru, a treia oră se adunā la Sibiu și acolo, zile întregi, cu cea mai încordată muncă sufletescă, sfătuescū, se luminează unii pe alții, își spunū necasurile lorū de pe unde suntū; când în fine, după obositoare sfătuirī, toți cu o gură și cu o inimă rostescū cu rezoluțiune și a treia oră, că cumpēndū tôte din firū în pērū, aflā că nicī astăđi Români nu se potū apropia de urna alegeri — atunci, fraților, este mai luminatū decâtū sōrele, că Români în Ardealū și în țera ungurescā suntū într'o stare politică, încātū rēulū nu se potē curma, decâtū, numai, decât cu toții vomū pune umērū la umērū și vomū lupta pe una și aceeași cale. Amărită a fostū inima noastră, că și astā dată a trebuitū să hotărīmū așa precum am hotărītū, dēr nu am avutū încătrāu, nu pentru că:

Starea noastră politică dela 1881 și respective dela 1884 întru nimicū nu s'a schimbatū, decâtū a datū spre mai rēu.

Unde pentru Dumneđeu amū putē noi, cei din Transilvania, să intrămū în luptele electorale, când într'un comitatū atâtū de românescū, ca și Huniādōra, în cercurile alegētoare Români nu ar putē scōte pe omulū lorū, deōrece legea electorală așa e făcută și așa se aplică de către organele respective, încātū tōtā truda noastră ar fi zadarnică. Mai vētos însă, aleșii Românilorū, au pflatū cu cale, a hotărī abținerea noastră dela votū aentrucā:

După cum scimū cu toții, uniunea Ardealului cu țera ungurescā s'a făcutū fără voia Românilorū, încātū noi nu amū fostū reprezentați după numărū și egalitate în dieta, care a pronunțat' o. Pentru aceea noi Români și astăđi ținemū, că până ce Ardealulū nu va recăștiga autonomia sa, noi Români nu putemū să cunoșcemū ca fapte ale noastre, hotăriri ce s'au luatū fără de noi.

A vē espune pe largū ce însemnătate are autonomia Ardealului pentru toți locuitorii din țera și în specialū pentru noi Români, ar răpi prē multū timpū, — apoi această s'a desbătutū anī întregi și de către cei mai luminați bărbați. Decī noi nu avemū decâtū să primimū ceea ce ținū aleșii noștri că e bine carī ținū că autonomia Transilvaniei este pentru noi *conditio sine qua non*.

Amū declaratū susū și tare, că noi ținemū și mai departe la autonomia Transilvaniei și ne vomū nisui a-o recăștiga.

Aleșii alegătorilorū români în conferința lorū electorală au mai decisū și apărarea limbei române, apărarea autonomia bisericelorū, respectarea egalei îndreptățiri și a dreptului fiā-cărui cetățēnū. A declaratū în fine, că partida noastră va lupta contra maghiarisărei forțate, facă-se ea pe ori ce cale.

După aceste oratorulū a explicatū programulū partidei naționale române din punctū în punctū, arătândū motivele fiā-cărui punctū.

A arătatū mai departe neajunsurile, nedreptățile și abuserile administrațiunei; trista stare financiară și economică, nesiguranța și ridiculositățile dăunōse și pēcătoșe ale justiției și cum ocărmuitorii de astăđi au înmulțit sarcinile publice.

A amintitū de presiunile și de seducerile, ispitele, dela alegeri, corupțiunea publică și cum rēuvoitorii noștri au scornitū vestea, că țeranulū românū nu mai ascultă de inteligința română și alte asemenea.

În fine oratorulū arată, că conferința din Sibiu, afară de conluculū arătatū și afară de aceea, că și pentru cei din țera ungurescā, în parte, a decisū pasivitate, a mai hotărītū a trimite o deputațiune la înaltulū tronū și a se face unū nou memorialū, care să se publice, ca celū dela 1881, ca să vedā lumea cea mare, că minciunī și scorniturī rēuvoitoare suntū și au fostū tôte, câte dușmanii Românilorū au scornitū despre noi în lumea largă.

Conferința de astăđi — încheiă oratorulū — încā este unū semnū învederatū, că țeranulū românū vine cu tōtā inima să asculte pe cei ce suntū carne din carnea lui și sange din sângele lui, că ei și de aci înainte vorū grăbi la aleșii lorū și vorū ține cu scumpătate ce toți împreună vomū hotărī. Așa să fiā!

După această vorbire, adese întreruptă de viue aprobări, d-lu Dr. *Lazaru Petco* arătându și elu alte părți neatinsse din motivele concludului, și accentuându, că Români cu toate persecuțiunile și nedreptățile ce au îndurat nu nici un moment nu au eșit din cadrulul legilor, ci totdeauna, deși pôte cu multă durere sufletescă și cu mari jertfe, d'er cu inima curată și-au implinit și-și voru implini datoriele loră cătră Tron și țără,.... a propus ca conferința să primescă de a sa rezoluțiunea conferinței din Sibiu — și în fine să se voteze mulțămirea delegațiilor, cari au participat la cea conferință. Conferința a primit această propunere cu viue aclamări de „primim” și „să trăiască”.

A luat apoi cuvântul părintele *George Ghila* din Chirgiți și a propus mulțămire celor ce se îngrijesc de cauzele noastre naționale, ér părintele *George Nicoră* din Deva a rugat pe alegătorii țărani, să nu se intimideze nici să se lase a fi înșelați de corupătorii fără suflet.

Cei de față, c'unu glas au promis a face intocmai.

După aceste președintele esplicându încă odată urmările triste ale corupțiunii, apoi accentuându, că folosirea dreptului de alegere este liberă după lege, și mulțămind celor de față, că au venit în așa număr frumos, declară conferința închisă.

Primariul ca esmisă din partea poliției și-a exprimat bucuria, că conferința a decurs în cea mai esemplară linisce și ordine. Ca de încheiere am să vă mai comunic, că după conferința au mai sosit și alți alegători de peste Mureș, cari au întârziat, din cauza inundației, d'er cari asemenea au declarat, că primesc cele hotărâte în conferință.

Apelul comitetului central, după cum am aflat, a fost aflat atît în Orăștia cât și în Huniádora și anumit cu ocaziunea tîrgului de țără. În Deva apelul s'a aflat în ziua conferinței pe toate stradele principale.

Așa a decurs conferința noastră. — Incă alegătorii noștri voru ține parola dată, vom vedé după alegeri.

Correspondentele.

SCRILE DILEI.

Din Băcău se telegrafiază „Voinței Naționale”, că *patru română* dela *Uzun*, la frontiera austro-ungară, a arestată mai mulți *Unguri*, cari voiau să trecă cu orice preț dincolo. Se țice că s'ar fi tras și o lovitură de pușcă asupra lor.

—x—

D. dr. *Babeșu* a depus jurământul ca titulară alu catedrei ce i s'a incredințat la facultatea de medicină din Bucuresc. D-sa a plecat să facă unu ocolu științific prin Viena, Heidelberg și Paris.

—x—

În Viena s'a desvilit la 31 Mai n., în prezența împăratului, a prințului de coronă, a patru arhiduci și a demnitarilor imperiului și ai bisericeii, statua poetului Haydn.

—x—

Joia trecută noptea o cetă de Unguri cutrieră în larmă și strigăte asurđitoare stradele *Czegledului*. Aceștia împraștiară în diferite părți scrisori, în cari amenință pe Evrei cu isgonire și cu incendiu. De asemenea și pe păreți au așisat placate amenințătoare contra Evreilor. Făptuitorii sunt urmăriți.

—x—

„Indépendance Roumaine” comunică: D-lu ingineru Iuliu Popper a ținut în ziua de 5 Martie trecut o conferință la institutul geografic argentin asupra teritorului *Americe de-Sud*, așa de puțin explorat până ađi și care e specialu cunoscut sub numele de Țara Focului. Neobositu exploratoru a dat detalii de cel mai mare interes asupra vastelor regiuni ale teritorului argentin și a expus în trăsuri frumoșe descrierea acelei țări depărtate. D-lu Popper a descoperit unu lanț lungu de munți, pe cari i-a botezat „Carmen Sylva.”

—x—

Paguba pricinuită prin inundare în comitatele *Arad*, *Torontal* și *Caraș-Severin* în edificii, séménatur și a. se socotesce peste 3 milioane fl. Inundate au fost aproape 50,000 jugere séménate.

—x—

Posturile de medici cercuati în comitatul *Huniádorei*, din cauză că fiindu rău plătite nu se găseu medici, au fost reduse dela 23 la 17 și lefurile s'au sporit dela 300 fl. la 450 fl. până la 600 fl. Tot-odată s'a hotărît în adunarea comitatensă, ca pentru întemeierea fondului de pensie pentru notari să plătescă comunele timp de 10 ani câte 4000 fl. anual. — Sermană muncă românească, cum se sciu chivernisi „patrioții” din ródele ei!

—x—

La maturitatea scripturală dela gimnasiul gr. or. din *Suceava*, țice „Revista Politică”, care s'a început luni în 23 Mai st. v. și a durat până Sămbătă în 28 Mai, s'au supus 22 de studenți interni și anume: 15 Români, 3 Judei, 2 Germani și 2 Poloni și 20 studenți externi, dintre cari: 9 Români, 8 Judei, și 3 Germani;

peste totu 42. La maturitatea scripturală dela gimnasiul c. r. din *Rădăuși*, care asemenea s'a început la 23 Mai, s'au supus 18 stud. interni, dintre cari 8 Români, 5 Germani, 2 Poloni, 2 Judei și 1 Ruteanu; și 21 externi, dintre cari: 15 Judei, 3 Români 2 Poloni și 1 Germanu; peste totu: 39 de înși.

—x—

Ministrul comunicațiunii a prelungit încă pe unu anu concesiunea dată lui *Gustav Thalmann* și soți spre a face lucrările pregătitoare pentru construirea unei căi ferate vicinale dela *Vintul de jos* prin *Sebeș-Mercur* la *Săliște-Sibiu* la *Rășinari* și dela *Sibiu* prin *Șelimer* la *Cisnădiu*.

—x—

Societatea științifică literară *Junimea Română* din Bucuresc a serbatu Joi, 21 Mai, în sala Ateneului a țecea aniversare. După discursul de deschidere alu D-lui *Stefan V. Nanu*, președintele societății, și după conferința D-lui *Constantin Lupu* despre evoluționismu aplicat în pedagogia, căți-va elevi și eleve distinși dela școlile primare au recitat câte o poezie, după care s'a trecut la distribuirea premiilor. O bandă de muzică militară a cântat mai multe bucăți naționale; corul D-lui *Bărcănescu* a intonat unu imn național.

Adunarea alegătorilor Sași din Țera Bărsei.

Duminecă după amezii alegătorii partidei populare săsesc din Țera Bărsei s'au întrunit în mare număr în casa de țare la semn. Adunarea a deschis-o președintele comitetului partidei *Iosef W. Filtch*, printr-o vorbire, în care amintu despre creațiunile dietei ispirate. Reforma camerei magnaților a mai adaus la această instituțiune feudală-aristocratică a evului mediu și plutocrația, și prin introducerea dreptului de numire s'a dat guvernului o influință ce nu i se cuvine. Prin prelungirea duratei mandatului de deputat dela 3 la 5 ani s'au scurtat în modu esențialu drepturile poporului. Prin noua lege municipală și comunală s'a înlocuitu autonomia cu arbitriul fișpanilor, cari nu sunt responsabili. A mai amintu de alte rele, precum de războiul vamal cu România, care a adus la mare nevoia pe industriașii brașoveni. Pentru interesele poporului săsesc nu s'a făcutu nimic, gravaminele lui așă urechi surde și ele continuă a exista și a se înmulți. Salutându pe alegători, invită apoi pe foșii deputați dietali a-și face darea de sémă.

După acesta președintele invită mai întâiu pe deputatul *Dr. I. Kaiser* să-și facă darea de sémă.

Dr. Kaiser nu fără ore-care șială își începe raportul său, căci se țame că activitatea sa pôte nu a corăspunsu pe deplin așteptărilor. A făcutu însă totu ce a putut. Atingendu lucrările principale ale dietei trecute vorbesce mai întâiu de finacele statului. Arată că guvernului nu i-a succésu a restabili echilibrul și critică aspru „scandalosa administrare” a financelor statului. Cătu pentru lucrările legislative accentuează că s'a reformat camera magnaților în sensul indicat de președinte, apoi legea municipală restringendu-se și mai multu autonomia municipiilor și dându-se fișpanilor putere discreționară. S'a mai ocupat dieta trecut de pactul cu Austria — deputații sași au votat pentru pact. A observat însă d-lu deputat, că de astădată negocierile pentru pact au întâmpinat multu mai puțin interesu în dietă decâtu acum 10 ani, unele proiecte au fost discutate și primite în câteva ore, pe când altădată se debăteau zile întregi.

În totalu rezultatul perioadei trecute dietale nu este nici decum îmbucurător și înainte de toate guvernul e responsabil de acesta. În Ungaria nu partida dela putere influințază guvernul, ci din contră guvernul face presiune și-și impune voința partidei, căci cei mai mulți membri ai săi se aleg din grația lui *Tisza*. „Liberală” este numai numele partidei, în realitate însă ea urmăresce o direcțiune reacționară. (aplaude) Cu pretinsa idee de statu unguresc se facu cele mai mari abuzuri. *Dr. Kaiser* recunoșce Maghiarilor rolul de conducători în acestu stat, d'er ei voiesc să facă dintr-insul unu stat unitar maghiar, voiesc ca limba maghiară să nu fiă numai limba administrațiunii statului, ci limba întregii societăți. Astfelu statul ridică școle de stat cu limba maghiară și în acele ținuturi unde există școle de aceste bune confesionale, guvernul stăruiesce ca limba maghiară s'ajungă a fi a doua limbă de propunere pe lângă limba maternă. Prin acte legislative Ungurii nisuesc afară de acesta a anula dispozițiunile legii de naționalitate.

Nu sunt semne, că se vor schimba lucrurile, de aceea și atitudinea Sasilor va rămâne în viitoru neschimbată, opozițională. E datoriu guvernului să delature abuzurile și să creeze Sasilor o existență culturală și națională demnă de omenire. Nimenu să nu aștepte însă — țice *Dr. Kaiser* — dela Sași să se supună necondiționat forței. Cătu pentru atitudinea viitoare a deputaților, ei voru stăru să se facă economii în finace,

să se redice puterea de contribuie, să se încheie convențiunea comercială cu România ș. a. în toate celelalte cestiuni ei voru lucra în sensul programei săsesc.

După dep. *Dr. Kaiser*, a luat cuvântul deputatul *Traugott Teutsch*: Densul nu pôte vorbi de acțiun parlamentare, de triumfuri oratorice, a observat și a esumată atatu persoane adunări impresiunile sale mai alesu cu privire la pozițiunea și atitudinea Sasilor în dietă. Adunarea e pôte de părere că răđimirea, respective intrarea deputaților sași în partida opozițiunii moderate maghiare n'are pentru Sași nimic prejudiciuș, ba că este pentru ei chiar favorabil. Și densul a fost de părerea acesta, ce era scrisă pe stégul Sasilor brașoveni, ținea la ea cu sinceritatea omului neînteresat și neambiționat. D'er când a vedutu că aceeași partidă moderată opozițională, dela care era în dreptu să aștepte cel puțin ore care echitate, în schimbul ajutorului datu ei de deputații sași contra guvernului; când a vedutu că corifeii acelei partide, *Apponyi* și *Szilagy*, au denegat în dietă naționalităților dreptul de existență individuală, cerendu unitatea culturală maghiară; când a auditu pe *Szilaghi* țicendu că trebuie să se taie și mai multu aripele naționalităților, atunci s'a rușinat de pozițiunea ce o ocupau deputații sași ai Brașovului în clubul acelei partide și s'a alăturat la șoșii săi deputați sași din Sibiu, cari n'apartăuau nici unei partide maghiare. Nu se unesc cu sémul de demnitate bărbătescă a deputaților sași să mai stea în aceea partidă *Apponyistă*, care ađi mai mult este în apunere, decâtu în progresare și care împreună cu stanga extremă e cea mai mare dușmană a naționalităților. Să nu i se țică, că desvilit o sentimentalitate nediplomatică, căci până acum Sașii din aceea atitudine numai pagubă au avut, la care se adauge acum și batjocura.

Dep. *Teutsch* e de părere, că lucrul cel mai cu minte pentru deputații partidei naționale săsesc din dietă este să ocupe o pozițiune independentă în dietă cu toți la oaltă eșindu cei 4 din opozițiunea moderată și alăturându-se la ceilalți 8. Astfelu mergendu în unire voru fi și mai multu respectuți. Mai departe deputații sași să voteze cu partidele maghiare numai în cestiunile unde să tracteze de apărarea țerei său de incunjurarea vr'unui rău ce amenință țera întregă, în toate celelalte cestiuni deputații sași naționali să se abțină din principiu de orice alăturare său conlucrare cu partidele maghiare din dietă. Vorbitorul apelază apoi la *conștiința istorică* a poporului săsesc, care l'a susținut și-lu susține până în ziua de ađi și la care de n'ar mai ține, i s'ar tăia puțimi nici unu mandat pentru dietă.

După acestu discursu, care a produsu senzațiune între auditori, și-a făcutu darea de sémă deputatul *Adolf Zay*. A vorbitu aproape două ore, criticand de arëndul activitatea ministerelor unguresc în periodul trecut dietal; a vorbitu mai multu de legea glótelor, apoi de reforma camerei magnaților, a legii municipale, a prelungirii mandatului dietal și de finacele și politica economică a statului, găsind că pretutindenți naționalitățile nemaghiare au fostu asuprite și păgubite. Arată mai departe stăruințele sale în sinul partidei moderate opoziționale, ca să se modifice dispozițiunile rele ale diferitelor proiecte de lege. Asupra unor momente interesante ale acestui discursu vom mai reveni, după ce va fi publicat în gazeta germană din locu.

La încheiere dep. *Zay* a răspunsu colegului său *Teutsch* c'unu aspru sarcasmu îndreptat contra persoanei acestuia. A țis că *Fr. Teutsch* a statu isolat, n'a făcutu cunoscința nici unui membru din partida *Apponyistă*, n'a încercat să lumineze, să convingă pe nici unul, deșteptand simpatii pentru dorințele Sasilor. Alfelu a făcutu densul (*Zay*); elu n'a căutat activitate în neactivitate, mulțumindu-se a face politică la câte unu păharu de bere cu ómeni bătrani, ci a luptat în club și în comisiuni mănundu-și cu succésu „săbia ascuțită.” Așa la 1882 și 1883 în comisiunea pentru instrucțiune a contribuit la căderea proiectului primu pentru școle medie ș. a. *Apponyistii* nu sunt așa de grozavi dușmani ai naționalităților cum țice dep. *Teutsch*, care nu e omu politicu, deși admite că are curate intențiuni pentru poporul săsesc. Misiunea istorică a Sasilor nu-i consiliă să fiă pasivi, ci să se alipescă cu credință, cum face densul, la stat și se stăruie din toate puterile la reforme. Să nu ingenunchiamu dinaintea puterii, ci să pășim înaintea inamicului umeru la umeru. Densul, *Zay* își manuează „săbia ascuțită” și se acopere cu „păvăza programei naționale săsesc.” Apelază în fine la adunare să alégă între politica sa și politica d-lui *Teutsch*.

Deputatul *Teutsch* vrëndu a se apăra, se folosese de unele cuvinte puțin parlamentare țicendu că respinge cu „indignare” acuzările d-lui *Zay*, că ceea ce a țis elu nu este de cătu o „sostifică rafinată” menită a seduce pe alegători ș. a.

Aici vorbitorul fu întrerupt de președinte, care îl admoniă să-și alégă expresiunile și în urmă, adunarea

dându semne de displace ilu retrase. Dr. *Fabritius* a căutat se mulcomescă spiritele agitate propunându se li se voteze incredere foștilor deputați. Se primesce cu hoch!

Advocatul *Schnell* arată apoi, că atitudinea deputaților sași din comitatul Brașov, corespunde programei și că ei au intrat în partida Apponyistă cu invoirea comitetului central al partidei, în fine laudă darea de semă a deputat. Zay și cere a se trece la ordinea zilei. (Se primesce cu viue aprobări.)

Deputatul *Imrich* protestează în contra învinuirilor deputatului *Teutsch*. Elu are cunoștința curată deși a fost în partida opoziției moderate. Săgeta veninosă a colegului său *Teutsch* se întorce asupra lui însuși căci elu a fost, care a refuzat a vota contra creditului de 20 milioane din bugetul dela 1887, combătut de toți colegii săi. (Aprobări.)

Președintele *Filtsch* declarându neplăcutul incident închis, arată că neschimbându-se situaținea politică, comitetul central al partidei a decis se nu se schimbe nici programul partidei și nici atitudinea alegătorilor la alegerile dietale. În acestu sens s'a dat și apelul. Dér fiindu că într'unu periodu dietal de 5 ani lucrurile se pot schimba, chiar și delegații aleși până la contrastu cu alegătorii, comitetul propune rezoluținea: „Deputații dietali ai partidei populare germane-săsești din Țera Barsei se obligă se dea pe viitor raportu adunării alegătorilor ce o va convoca președintele la finele fiecărei sesiuni dietale.“ — Pentru rezoluținea vorbi și *Iosef Dück*. Rezoluținea fu primită.

Trecându-se la stabilirea candidaților, președintele dăce că comitetul a găsit cu cale se nu pună candidatu în cercul de jos (al Săcelelor) și a răsta din motive temeinice, ci numai în celelalte trei cercuri ale comitatului Brașov. Fură candidați pe baza programei partidei populare săsești: în cercul I orășenesc *Adolf Zay*, în cercul II orășenesc *Dr. Iohann Kaiser*, în cercul III de afară preotul *Iohann Imrich*. Candidările fură primite cu strigăte de „se trăiescă“.

Aci observându, că cei doi dinteu sunt foști deputați, ér cel din urmă e candidatu în locul fostului deputat *Traugott Teutsch*. Cu acestea ordinea zilei fiindu terminată, președintele, după ce invită pe alegători se și facă datoria la alegeri, încheia adunarea.

Impilările poporului din comitatul Clușului.

Din Câmpia, Maiu 1887.

Stim. D-le Redactor! Impilările poporului nu mai au margini. I se răpesc Țeranului bucătura din gură și pânea din mâna copiilor, își iau rólele muncii tale și moșia strămoșească și nu te poți apăra în contra acestor impilatori, pentru că impilările se fac în numele legii.

Voiu enumera numai câteva casuri:

La începutul anului acestuia comunele nostre au primitu porunca se plătescă prenumeraținea pentru o foia unghurească din Clușiu câte 4 fl. pe an, pentru o alta foia unghurească, numită „Budapesti Magyar-közgazgatás“ câte 8 fl. pe an. Fôia din urmă după câtu știu e redactată de un Evreu. Amendoué foile acestea sunt scrise unghuresce și în ele se apără interese unghuresci; la noi însă Unguri nu se află decâtu abia ici, colea câte 2—3 familii. Poporaținea se pôte dice că e exclusiv română, ér Români nu știu unghuresce. Cu ce scopu, cu ce dreptu s'a impus dără Românilor prenumerarea acestor foi?

Altu casu. Ungurii și-au înființat o bancă în Budapesta numită: „Kisbirtokosok földhitel intézete.“ Comunele nostre românesci încă au fostu silite se se facă acționare la această bancă unele cu 200, altele cu 300 fl. v. a. Acțiunile însă nu s'au datu comunelor, carl au plătitu sumele și carl sunt adevăratele lor proprietare, ci s'au datu comitatelor, în fruntea cărora st u lipiturile guvernului: fișpanii și viceșpanii, și prin urmare acestora li s'a datu dreptul se dispună peste interesele capitalelor plătite de comune. Va se șica, decâtu comunele românesci aru vré se ajutore cu aceste interese ale proprietății lor școla, ori biserica românescă, acesta n'o potu face, pentru că nu ele dispun peste averea lor, ci comitatele, stăpânite de satrapii guvernului.

Încă unu casu. Se simțea la noi forțe mare lipsă de drumuri bătute cu petra, pentru că multe drumuri din Câmpia nu s'au mai reparat de pe timpul absolutismului chiar de locu, ér guvernul unghurescu 'a ignorat cu totul interesele poporului din Câmpia, fiindu-că Câmpia este românescu. Li-a venit însă poftă aristocraților unghuri se-și facă drum de fier, pentru că se-și pôte transporta bucatele la Peșta și 'n alte părți, dér n'aveau bani. Au aflatu ei însă calea prin care se-și pôte face drum de fier și cu bani mai puțin, căci punându-și aparatul în mișcare, au angajat pe popor se se facă acționari, avându se plătescă în decursu de 10 ani unii câte 10 cr., alții câte 20 și alți chiar câte 30 cr. după florenul de dare. În modul acesta lucrarea la drumul de feră Mureș-Ludoș-Bistrița s'a început deja și nu peste multu boerașii noștri se voru pute preambila dela unul la altu cu trenul. Poporul însă de sigur nu-i va veni voia se se preamble, ér bucate nu va avé se transporte. Pe a cui semă se face dără trenul acesta? — Pe a domnilor. Cu ai cui bani? —

Cu ai poporului. O comună bagă în acțiunile călei ferate câte 2—6000 fl. v. a. Enorme capitale sunt acestea pentru noi, dér întrebunținea dobândei după aceste capitale nu se arată semne se rămână în libera voință a proprietarilor, căci pe acțiun a pus deja mâna vice-comitele, ér acesta le-a transpus la Clușiu. Cu ce scopu? Cu ce dreptu? — Scopul ilu înțelegem, căci acesta nu pôte fi altu, decâtu unghurescu, dér despre dreptu în casul de față nici vorbă nu pôte fi.

Despre alte multe și nenumărate batjocurii de sôiu acestu dău mi-e grăta se mai vorbesc. Altu mijloc de impilare pentru popor sunt comisiunile. Nici órdele barbare din evul mediu nu năvăleau cu mai mare fură asupra poporului, decâtu cum năvălesc astăzi totu felul de comisiuni stingătoare de avere.

Pentru dare, de exemplu, după ce aceea se scôte cu multe chinuri și execuționi de pe popor, totu la 2—3 ani se trimite pre comune unu așa șis lichidator. Comunei 'i se impune se-lu provédă pe acesta cu carteru, mâncă, bea și se veselesce în comună câte 3—4—5 luni de zile, în care timpu pr.mesce dela percepționat în contul comunei unu diurnu de 2 fl. 50 cr. ori 3 fl. pe zi. Perceptoratul își scôte spesele acestea dela comună adese-ori prin execuțione. Lichidatorul, pentru a da dovești că a fost vrednic de plata ce a tras-o, încercă treble, caută nodu în papură și în contul contribuționei aruncă nouă datorii asupra comunei, carl érași se scot prin execuționi, curăță din oficiu pe colectori, mai ales decâtu aceștia au fostu Români, și adese-ori îi aruncă chiar și prin temnițe. Temnițele acestea, în carl adese-ori își perd zilele vieții Români nevinovați, sunt făcute pe banii poporului și totu cu repartițione pe popor se și susțin, și cu repartițione pe popor se susțin și pandurii solgăbirului.

Dreptul regal (de căcmărită) trei-luauru alu comunelor aducea pentru comună venit de 100, 200, în alte locuri chiar și de trei sau mai multe sute floreni. Astă zi însă și acestu dreptu s'a redus dela 3 luni numai la 45 zile, ér licitarea căcmăritului pe aceste 45 zile se face în prezența solgăbirului, care érași trage pentru acesta diurnă dela comună.

Așa-și petrece omul din „fericită“ Ungaria zilele vieții sale, ér după ce móre, de cumva au rămas după elu nisce copii minoreni cu ceva avere, numai decâtu ese în fața locului unu oficial dela sedria orfanală ca se inventeze, altul ca se pertracteze, diurna le este de 2—3 fl. pe zi, și această diurnă se plătesce din ereditatea minorenilor și totu din a minorenilor se plătescu și competențe grase la notarul publicu din Clușiu. Astfelu se preface în nimica ereditatea copiilor, astfelu se nimicescu moșile ômenilor, cresce proletariatul și se sporescu emigrațiunile.

Mișcarea electorală.

În cercul *Csakvar* și *Patka* fostul deputat *George Kegl* și-a făcutu darea sa de semă. Intre altele, dăse, că raporturile naționale ale Ungariei pretind menținerea actualelor relațiuni cu Austria. În deplină independență Ungurii niciodată n'arú pute esista, dăse *Kegl*, și chiar *Kossuth* a propus odinoriă o confederațione dunărenă.

În *Crișul-mare* unu banchetu de 200 tacămuri a arvnit pe alegători, candidatului *Karl Eötvös*.

În cercul *Brefcu* partida guvernamentală de acolo candidéză în contra lui *Dumitru Lica* pe adv. din Peșta *Dr. Armin Neuman*.

În *Neoplanta* își dezvoltă *Ludovicu Mocsary* programul său. În discursul ce-lu ținu, glorifică pe *Tomics* ca pe unu martir al libertății de presă unghurescu. *Mocsary* dăse, că *Tizza* vrea se și cărpesca mantaua sa purtată cu suspiciunea naționalităților. Discursul său, dăse *Mocsary*, va fi luat ca revoluționar. *Mocsary* a fostu strălucit primit în *Neoplanta*, i s'a făcutu conductu cu torțe. Partidul tiszaiștu s'a ciuruitu réu de totu. Chiar Ungurii, și anume cei calvini, au trecut de partea Sârbilor și voru vota pentru *Mocsary*. Aceștia suntu adevăratu desgustați și mâhniți prin purtarea preotului lor *Alexandru Kulcsár*, care a defraudat banii bisericei și a făcutu și alte incorectăți, așa încatu poporeni lui nu mai cercetau serviciul D-șeescu și superiorii lui se vedură siliți a-lu depărta din *Neoplanta*. Preotul acesta a fostu cel mai puternicu razim al partidului liberalu în ceea-ce privește corteșirea, așa spune „Budp. Tgbllt.“

În *Gyoma* s'a datu în onorea candidatului tiszaiștu unu banchetu de 200 tacămuri dreptu arvnă pentru alegeri.

În *Alba Regală* candidatulu tiszaiștu *Szogyeny-Marich* dăse că e aderent al egalității de dreptu, al egalității tuturor classelor și confesiuilor. Cu ce moturi vrea „patriotulu“ se-și căștige voturi! Dér cine i-a aușit gurița vr'odată strigându în dietă în contra nelegiuirilor unghuresci?

În cercul *Dunapataja* și *Ordas* „patrioții“ s'au bătutu cu petri, când fostul deputat și-a ținutu discursul-programu. S'au făcutu 14 areștări.

Convocare.

Subscrisul are onore a invita pe toți alegătorii români de partida națională română din cercul electoral *Zelăhanu* la o conferință, care se va ține în *Sterci* la 12 Iunie 1887 2 ore d. a.

- Obiectele conferinței voru fi:
1. Raportulu delegaților despre conferința din Sibiu.
  2. Alegerea alor 2—3 membri în comitetul esecutiv comitatensu.
  3. Formarea subcomitetului cercualu *Zelăhanu*, și
  4. Eventualu alte propunerii referitoare la obiectu.
- Zelăhanu, la 4 Iunie 1887.

Ioan Nichita, avocat.

Convocare.

Prin care subscrișii în urma decisiunei luate în 28 Aprilie convôcă pe toți alegătorii români din cercurile electorale ale comitatului *Târnaveni-mici*, *Bălașierii* și *Dicio-Sân-Mărtin* la o conferință electorală pe ziua de *Miercuri* în 3 (15) Iunie a. c. a. m. la 10 ore în *Dicio-Sân-Mărtin*.

Obiectele conferinței voru fi:

- a) Raportulu alegeților trimiș la conferința generală electorală ținută la 7, 8 și 9 Maiu în Sibiu.
  - b) Propunerii referitoare la esecutarea decisiunilor conferinței generale față cu venitoriele alegeri dietale.
- Dicio-Sân-Mărtin în 2 Iunie 1887.
- Zehan*, *Iacob P. Macaveiu*,
președintele clubului. secr. clubului.

Lista de subscripțione,

deschisă de „Gazeta Transilvaniei“ pentru comunele române din *Ardellu* nenorocite prin incendiu și inundare.

Au mai încursu:

Prin nobila străuini a d-lui *A. I. Eremia* din *Brăila*, pe lista d-sale, dela D-nii:

A. I Eremia	50 franci,
D-șora <i>Veturia Eremia</i>	6 „
V. P. <i>Sasu</i>	30 „
<i>Teodoru Calfoglu</i>	10 „
N. V. <i>Perlea</i>	20 „
Fără nume	5 „
C. D. <i>Ciurcu</i>	2 „
B. I. <i>Țarcă</i>	2 „
N. I. <i>Poppescu</i>	5 „
St. <i>Boanta</i>	5 „
C. <i>Molândacu</i>	5 „

Suma 140 franci.

Dela D-lu <i>Nicolau de Sustai</i> , Brașov	5 fl.
Dela d-lu <i>Florianu Cocianu</i> , avocat în <i>Cehul Sălagiului</i>	5 fl.
Dela d-lu <i>Demetriu Suci</i> advoc. totu de acolo	3 fl.
Dela d. <i>Dumitru Furduiu</i> în <i>Alba-Iulia</i>	5 fl.
Dela d-lu <i>Petra Petrescu</i> , Brașov	1 fl.
Dela d-lu <i>Voicu Roșculețu</i> , Săcele	1 fl.
Suma	20 fl.

Adăugându la acesta suma din nr. 112 alu „Gaz. Trans.“. 760 franci și 181 fl. 43 cr. (Va urma). Totalu 900 franci, 201 fl. 43 cr.

Le mulțumim generoșilor contribuitori în numele nenorociților, dorind ca nobilulu lor exemplu se afle imitatori pretutindena.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.“)

SEGHEdinu, 6 Iunie. — Situaținea nu s'a dezvoltat mai periculoasă. Localitățile *Földes* și *Lele* sunt amenințate. Orașele *Vasarhely* și *Seghedin* sunt mai puțin periclitate. Lucrările de scăpare continuă necetat și și nopte, dér fără succesu vizibilu. Două companii de genă au sositu aci.

BERLinu, 6 Iunie. — Se vorbește, că împăratulu călătorește în 18 Iunie la *Ems*, ér mai târziu la *Gastein*.

CONSTANTINopolu, 6 Iunie. — Tractatul privitor la joncțiunea căilor ferate serbo-turcesci s'a semnatu eri.

PEȘTA, 7 Iunie. — Poliția a prinsu eri cinci membri ai esistenței bande de falsificatori, care de multu se ocupa cu falsificarea de note.

MACĂU, 7 Iunie. — Opinționele sunt fără rezultat. Lele e încungiurată de apă, și nu se crede că va scăpa de inundare. Valurile s'au revărsat cu putere cătră stăvilarele inelare ale *Macăului*, care ca ultimele puncte de sprijin ale orașului se apără cu tôte puterile. Stăvilarele canalului *Szaraz* și ale canalelor laterale sunt rupte în unele locuri până la o sută de metri lungime. Situaținea deșteptă îngrijire.

BERLinu, 7 Iunie. — Împăratulu și-a atrasu o răcălă. Starea sa nu deșteptă îngrijire, dér împăratulu trebuie se stea în casă.

Editoru: *Iacobu Mureșianu*.
Redactoru responsabilu *Dr. Aurel Mureșianu*.

Cursul la bursa de Viena din 6 Iunie st. n. 1887.

Bursa de Bucuresti.

Cursul pietei Braşov

Cota oficială dela 22 Maiu st. v. 1887.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur, Rentă de hârtie, and various bonds.

Table with 3 columns: Item name, Cump. (buy), and vând. (sell). Includes items like Renta română, Credit fonc. rural, and Banca națională.

Table with 3 columns: Item name, Cump., and Vând. Includes items like Bancnote românești, Argint românesc, and Ruble Rusești.

Publicațiune.

Se aduce la cunoscință publică, că Marți în 26 Maiu st. v. (7 Iunie st. nou) 1887 la 10 ore a. m. se va ține la cancelaria comitetului parochial...

Condițiunile de licitațiune se pot ceta la epitropul d. Sterie Stinghe în suburbiul Scheiu.

Braşov, 18 (30) Maiu 1887.

Epitropia parochială a bisericei române ort. res. dela St. Nicolae.

3-3

Avisul d-loru abonati!

Rugam pe d-nii abonati ca la renoirea prenumeratiunii se binevoiasca a scrie pe cuponul mandatului postal si numerii de pe fasia sub care au primitu diarul nostru pana acuma.

Domnii ce se aboneza din nou se binevoiasca a scrie adresa lamuritu si se arate si postultima.

Deca se ivescu iregularitati la primirea diarului onor. abonati suntu rugati a ne incunoscinti imediatu prin carte postale, ca in catu depinde dela noi, se se delatureze

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

TARIFA

anunțurilor și inserțiunilor.

Anunțuri în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserțiuni și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repetiri se acordă următoarele rabate:

Table showing repetition rates: Pentru repetiri de 3-4 ori (10%), 5-8 (15%), 9-11 (20%), 12-15 (30%), 16-20 (40%), Dela 20 de repetiri in susu (50%).

Pentru anunțuri ce se publică pe mai multe luni se facu învoiri și reduceri și peste cele însemnate mai susu.

Mersul trenurilor

Valabilu dela 1 Iunie st. n. 1886.

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and destination.

Nota: Orele de noapte suntu cele dintre liniile grose.